

تاریخ جراحی

فرانسه

برگرفته از کتاب تاریخ مصور جراحی

دکتر مصطفی جابرانصاری*

ژاک لیس فرانک (Jacques Lisfranc، میلادی، 1790-1847) در لیون (Lyon) و پاریس تحصیل نموده و مدرک دکترای خود را در سال 1813 میلادی دریافت نمود. وی برای مدت کوتاهی جراح ارتش بود؛ ولی در نهایت برای همیشه در پاریس اقامت گزید. در سال 1825 میلادی لیس فرانک ابتدا جراح دوم لاپیتیه (La Pitie) شده و مدت کوتاهی پس از آن به مقام جراح ارشد نائل آمد. وی عمدتاً به سبب نقشی که در جراحی ارتوپدی داشته است، مشهور می‌باشد. لیس فرانک در مهمترین اثر مکتوبش با عنوان: *Nouvelle Méthode Operatoire Pour L'Amputation Partielle Du Pied Dans Son Articulation Tarso - Metatarsienne (1815)* مفصل تارسو پا در مفصل تارسو - يتاتارسال را شرح داده که در آن پاشنه پا جهت ساخت فلپ حفظ می‌شود. مفصل تارسو يتاتارسال، لیگامان محکمی که قسمت پائینی سطح خارجی اولین استخوان میخی شکل در مچ پا را به دو سوم تحتانی سطح داخلی قاعده استخوان متاتارس دوم متصل می‌سازد و توپرکول عضله اسکالن قدامی موسوم به نام لیس فرانک می‌باشند.

آلفرد ولپو (Alfred Velpeau، میلادی، 1795-1867) فرزند یک آهنگر روستایی بوده و در برش (Breche) به دنیا آمد. اگرچه آلفرد ابتدا حرفه پدر را آموخت، در سن بیست سالگی تصمیم گرفت در تور (Tours) و تحت نظر پیر برتونو (Pierre Bretonneau، میلادی، 1778-1862) به مطالعه پزشکی بپردازد. در سال 1820 میلادی ولپو ساکن پاریس شده و به دستیاری کلوقه پرداخت و مدرک خود را از دانشکده پزشکی پاریس اخذ نمود (1823 میلادی). هشت سال بعد، ولپو به مقام جراح بیمارستان سنت آنتوان (Hôpital St. Antoine) رسیده و در سال 1830 میلادی جراح بیمارستان لاپیتیه (Lapitie) گردید و تا سال 1834 میلادی که پس از بویر (Boyer) متصدی کرسی استادی جراحی بالینی دانشکده پزشکی پاریس گشت، در این سمت باقی ماند. ولپو آثار مکتوب مهمی به مراجع جراحی افزوده است و اولین کتاب وی *Traité D'Anatomie Chirurgicale* (1823 میلادی) نام داشت. در سال 1831 میلادی اولین عمل جراحی جهت درمان آنوریسم را در مقاله‌ای گزارش نمود.

نویسنده پاسخگو: دکتر مصطفی جابرانصاری

تلفن: 7-88505595

E-mail: ansari_17@yahoo.com

*متخصص جراحی عمومی و اطفال، بیمارستان مهراد

تصویر 1- ژاک لیس فرانک، جراح ارتوپد، لیوگرافی اثر مورر (Mourer) (مجموعه تاریخی کالج پزشکان فیلادلفیا)

سال بعد مجموعه سه جلدی *Nouveaux Elements De Médecine Operatoire* را که یکی از جامعترین آثار جراحی عملی در فرانسه محسوب می‌شود، به رشته تحریر درآورد. رساله وی درباره تومورهای پستان *Traite Des Maladies Du Sein Et De La Région Mammaire* (1854 میلادی) یکی از مهمترین آثار در زمان خود بوده و بیماری کیستیک و هیپرپلاستیک پستان را به خوبی توصیف نموده است. نام ولپو با نوعی بانداژ که به ثابت کردن بازو به دیواره قفسه سینه کمک می‌کند (بانداژ ولپو)، نوعی فتق فمورال که در آن روده‌ها در جلوی عروق خونی واقع می‌شوند و حفره ایسکیورکتال مرتبط می‌باشد.

تصویر 2- تصویر یکی از کلاس‌های درسی آلفرد ویلیو (Alfred Velpeau) لیتوگرافی توسط لوئیس اوژن پیرودون از روی تابلوی نقاشی اثر فرانسوا فین - پرین، حدود سال 1865. ویلیو با دستان کشیده درست پیش از تشریح جسد دیده می‌شود و بر روی البسه معمول خود، پیشبندی بر تن دارد. تصویر خود هنرمند (نقاش) نیز با تابلوی طراحی در دست، درست در پشت سر ویلیو دیده می‌شود (شرکت جرمی نورمن و همکاران).

ژان آموسا (1796 - 1856 میلادی، Jean Amussat) فرزند یک پزشک دهکده بوده و در سال 1814 میلادی وارد خدمات پزشکی ارتش شد. پس از کسب تجربه به عنوان جراح ارتش، آموسا در پاریس سکونت گزیده و در سال 1826 میلادی مدرک دکترای خود را در پاریس اخذ نمود. وی هرگز دارای عنوان دانشگاهی نبوده و قسمت اعظم زندگی حرفه‌ای خود را به فعالیت در بخش خصوصی گذراند. وی نویسنده‌ای پرکار بوده و در سال 1839 میلادی رساله‌ای تألیف نمود و در آن نشان داد که کولوستومی لومبار روش درمانی انتخابی انسداد کولون می‌باشد. دریچه‌های مارپیچی مجرای کیستیک و چینی غیرطبیعی در غشاء مخاطی پیشابراه به نام آموسا خوانده می‌شوند.

پیر ژردی (1856 - 1797 میلادی، Pierre Gerdy) پس از خدمت در مقام جراح نظامی در سال 1823 میلادی مدرک دکترای خود را از پاریس اخذ نمود. در سال 1828 میلادی، جراح دوم بیمارستان لاپیتیه (La pitie) شده و زیر نظر لیس فرانک کار کرد. پنج سال بعد در اثر دسایس و توطئه‌های سیاسی دیپلمات بر علیه ولپو، ژردی به صورتی غیر منتظره به مقام استاد اصول جراحی دانشکده پزشکی پاریس منصوب شد. در سال 1839 میلادی، ژردی که به سختی یکی از بهترین جراحان تکنیکی فرانسه محسوب می‌شد، به مقام جراح بیمارستان شاربته (La Charité) رسید. مهمترین آثار جراحی منتشر شده از وی عبارت بودند از:

Anatomie Des Formes Exterieures Du Corps Humain (1829 میلادی) و مجموعه دو جلدی Traité Des Bandages Et Des Pansements (1837 - 1839 میلادی)، باند فیبروی ظریفی که در امتداد سطح کف دستی (پالمار) قاعده چهار انگشت کشیده شده، فونتانل ساژیتال، باند آپونوروتیکی که حدود چین قدیمی آگزیلا را مشخص می‌کند، فاسیکولوس عضلانی در سپتوم بین دهلیزی قلب (Interatrial Septum) که از شیار دهلیزی بطنی به سمت پشت کشیده می‌شود، تکمه‌ای استخوانی در کناره جانبی انتهای فوقانی استخوان تیبیا که محل اتصال ایلیوتیبیال تراکت می‌باشد و برخی از رشته‌های عضله تیبیال قدیمی به نام ژردی خوانده می‌شوند.

آنتوان ژوبر دو لامبال (1867 - 1799 میلادی، Antoine Jobert De Lamballe) در لامبال (Lamballe) متولد شده و آموزش‌های پزشکی خود را نزد یکی از پزشکان دهکده در زادگاهش شروع نمود و سپس به ضرورت مطالعات بیشتر پی برده و به پاریس نقل مکان نمود. در پاریس نیز تمامی مراحل دشوار و طولانی مدت و مقامات جزئی که تمامی جراحان جوان فرانسه مجبور به گذراندن آنها بودند را سپری نمود. در سال 1828 میلادی به مقام جراح اداره مرکزی (سنترال بورو Central Bureau) برگزیده شد. سه سال بعد ژوبر جراح بیمارستان هتل دیو شده و در سال 1854 میلادی پس از ۷ به استادی کرسی جراحی دانشکده پزشکی پاریس منصوب گردید. با تألیف و انتشار کتابی دو جلدی با نام Traité Théorique Et Pratique Des Maladies Chirurgicales Du Canal Intestinal (1829 میلادی) شهرت و اعتبار وی تضمین شد. سایر آثار وی عبارت بودند از Traité De Chirurgie Plastique (میلادی 1849) و Traité Des Fistules Vesico-Uterines (1852 میلادی). وی بعدها در زندگی خود دچار نوعی اختلال ذهنی شد و در آسایشگاه مجانین بستری شد و در همانجا درگذشت. نام ژوبر با حفره‌ای که بین عضلات اداکتور بزرگ، سارتوریوس (Sartorius) و گراسیلیس (Gracilis) وجود دارد، بستن فیستول و زیکوواژینال با اتوپلاستی (Autoplasty) و بخیه‌های منقطع روده‌ای که در حاشیه‌های بیرون زده روده‌ای در انترو رافی حلقوی (Circular Entorrhaphy) بکار می‌رود، مرتبط می‌باشد.

استانیسلاو لوژی (1872 - 1799 میلادی) Stanislaus Laugier) در پاریس متولد شده و در همان شهر نیز به تحصیل پزشکی پرداخت (1828 میلادی). مدت کوتاهی بعد زیر نظر دیپلماترین انترن جراحی شده و در نهایت نیز در کنکور اگرگاسیون پذیرفته شد. در سال 1832 میلادی در بیمارستان نکر (Hôpital Necker) به مقام جراحی رسیده و چهار سال بعد جراح بیمارستان بوجون (Beaujon) و در سال 1848 میلادی نیز به مقام استاد جراحی بالینی دانشکده پزشکی پاریس دست یافت. سپس در مقام جراح بیمارستان هتل دیو جانشین رو گردید. فتقی که از سوراخی در لیگامان هلالی (Lacunar Ligament) بیرون می‌زند و نشانه‌ای بالینی که در شکستگی‌های انتهای تحتانی استخوان رادیوس که زائده نیزه‌ای شکل (استایلوئید) استخوان رادیوس و استخوان اولنا در یک سطح دیده می‌شود، به نام لوژی به موسوم می‌باشند.

در کل و در فاصله زمانی بین معرفی روش‌های هوشبری و پذیرش تکنیک‌های لیستری، این جراحان فرانسوی متولد شده بعد از سال 1800 میلادی بودند که موجب توسعه و پیشرفت جراحی کشورشان گردیدند. دوره زمانی فوق دوران گذار علمی بوده است، چرا که روند حرفه‌ای شدن وضعیت و جایگاه اجتماعی - اقتصادی جراحی فرانسه در پزشکی پیش از آن دوران بطور کامل صورت گرفته بود.

ژول گوئرین (1886 - 1801 میلادی، Jules Guerin) اهل بوسو (Bossu) بوده و در پاریس دانشجوی بویر (Boyer) و رو (Roux) بود (1826 میلادی). در سال 1830 میلادی گوئرین مجله پزشکی پاریس (Gazette Médicale De Paris) را بنیاد نهاد و به مدت چهل سال سردبیر آن بود. بیشتر حرفه جراحی گوئرین وقف ارتوپدی شده بود و بیمارستانی خصوصی ویژه جراحی‌های ارتوپدی در شهر پاریس دایر کرد. در سال 1838 میلادی کتابی درباره ناهنجاری‌های سیستم استخوانی تألیف نمود و در سال 1840 میلادی نیز عمل جراحی درمان استرابیسم (لوجی چشم) را توصیف نمود.

آگوست برار (1846 - 1802 میلادی، Auguste Bérard) تحصیلات پزشکی خود را در پاریس به پایان رسانده (میلادی 1829) و در سال 1831 میلادی پس از قبولی در کنکور استخوانی در مقام جراح اداره مرکزی (Central Bureau) استخدام گردید. پس از آن در مقام جراح در بیمارستان‌های مختلف پاریس خدمت نموده و در سال 1842 میلادی پس از سانسون (Sanson) به مقام استادی جراحی بالینی دانشکده پزشکی پاریس رسید. مهمترین رساله وی به تومورهای غده پاروتید اختصاص داشته *Maladies De La Glannde Paratide Et De La Region Parotidienne* (1841 میلادی) نام داشت. نوعی آنوریسم شریانی - وریدی در بافت‌های اطراف ورید آسیب دیده به نام برار (Bérard) خوانده می‌شود.

آمدی بونه (1858 - 1802 میلادی، Amedée Bonnet) تحصیلات خود را در پاریس به پایان برده (1832 میلادی) و یک سال بعد از طریق شرکت در کنکور به مقام جراح هتل دیو شهر لیون (Lyon) دست یافت. آثار اصلی وی عبارت بودند از: *Traité Des Sections Tendineuses Et Musculaires Dans La Strabume, La Myopie* (1841 میلادی)، کتاب دو جلدی *Traité Des Maladies Des Articulations* (1845 میلادی)، *Traité De Therapeutique Des Maladies Articulaires* (1853 میلادی)، عمل جراحی تخلیه (Enucleation) کره چشم. بروز درد به هنگام نزدیک کردن (اداکیسیون) کشاله ران در بیماری سیاتیک با نام بونه ارتباط دارند.

آنتوان لامبر (1851 - 1802 میلادی) زیر نظر دپوئیترن به تحصیل پرداخت و هنگامی که لامبر نوع جدیدی از بخیه روده‌ای را وصف نمود، دستیار دپوئیترن بود (1826 میلادی). روش بخیه کردن سطوح سروزی به یکدیگر در دوختن روده‌های (سروسرو) یا روش لامبر به اسامی تمام جراحی‌های مدرن معده و رده بدل گشت.

ژان بودن (1857 - 1804 میلادی، Jean Baudens) در آیر (Aire) به دنیا آمد ابتدا در پاریس به تحصیل پزشکی پرداخت و سپس در سال 1823 میلادی در آزمون ورودی دانشکده پزشکی ارتش در استراسبورگ (Strassburg) شرکت و پذیرفته شد. پس از فراغت از تحصیل (1829 میلادی) بودن از سال 1830 میلادی تا 1837 میلادی در آفریقا خدمت نمود و در سال 1838 میلادی استاد بیمارستان لیل (Lille) گردید. سه سال بعد به ریاست دانشکده پزشکی ارتش و بیمارستان وال دو گراس (Val - de - Grâce) رسید. بودن به ویژه با آثار مکتوب خود شامل *Clinique Des Plaies D'Armées A Feu* (1836 میلادی) و انجام بررسی و پیمایش معتبری درباره جنگ کریمه *La Guerre De Crimee, Les Campements, Les Abris, Les Ambulances, Les Hôpitaux* (1857 میلادی) سهم مهم و بسیار متنوعی در جراحی نظامی داشته است.

ادوارد شاسایناک (1879 - 1804 میلادی، Edouard Chassaignac) در نانت (Nantes) و پاریس به تحصیل پزشکی پرداخت (1835 میلادی). وی هرگز به مقام استادی جراحی دست نیافت ولی در عوض جراح بیمارستان لاری بوازیه (Lariboisière) شد (1852 میلادی). شاسایناک آزمایشگری خلاق و مبتکر و طراح ابزار و تجهیزات جراحی بود. در کتاب دو جلدی اش با عنوان: *Traité Pratique De La Suppuration Et Du Drainage Chirurgical* (1859 میلادی) وی لوله‌های لاستیکی جهت درناژ آبسه‌ها را معرفی و بنیاد متدولوژیک و اساس علمی ؟؟؟؟ برای موضوع درناژ جراحی را فراهم نمود. وسیله‌ای (ابزاری) از جنس فولاد سخت به شکل زنجیر یا بند که جهت خرد کردن پايک‌های تومور بکار می‌رود و خرد کنند (Ecraseur or Crusher) نیز نامیده می‌شود و فضای تشریحی (آناتومیک) واقع بین عضله پکتورالیس ماژور و عدد پستانی، به نام شاسایناک موسوم می‌باشند.

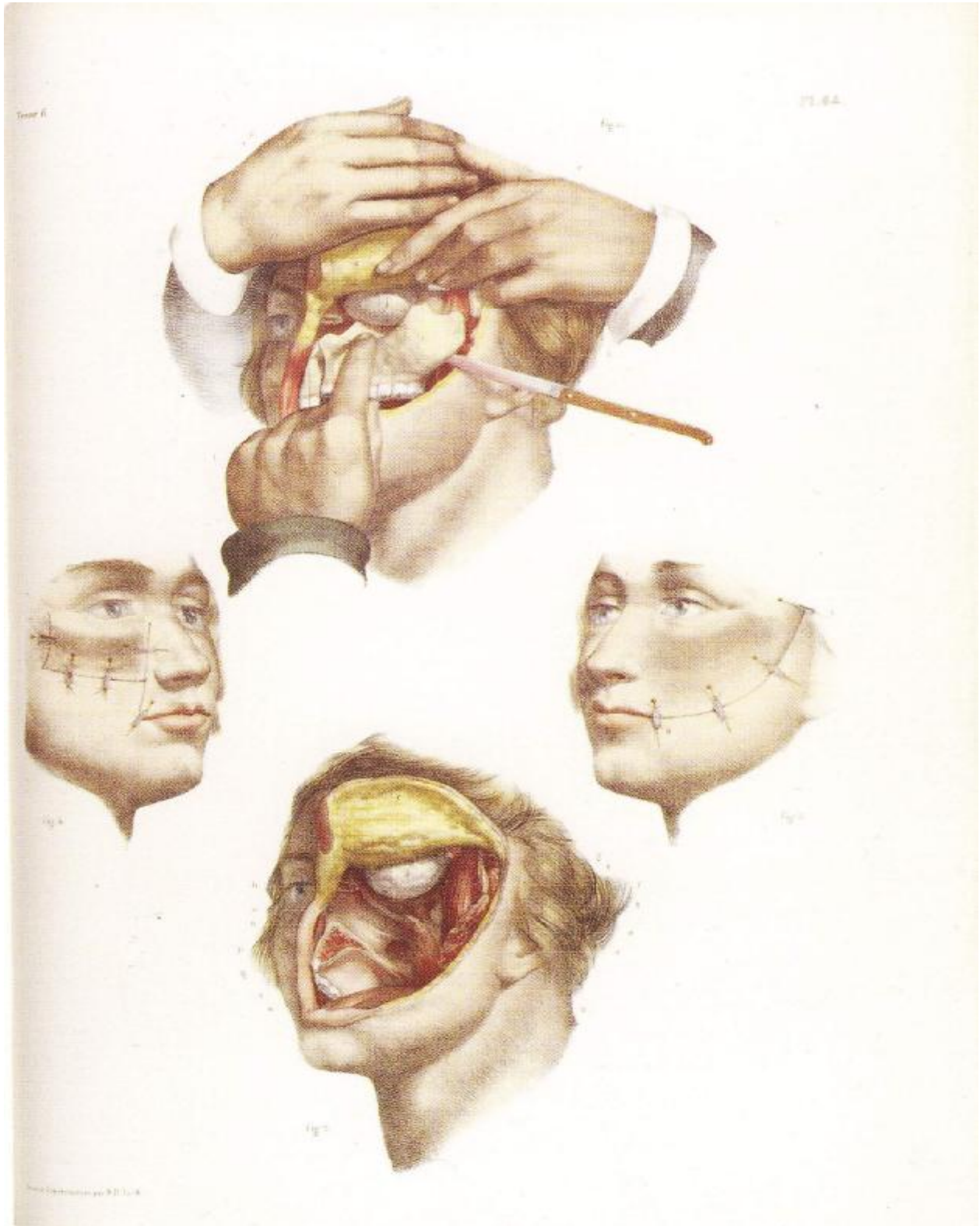

تصویر 3- ژوزف - فرانسوا مالکینی (شرکت جرمی نورمن و همکاران)

شارل سدیو (1883 - 1804 میلادی، Charles Sédillot) اهل پاریس بوده و زیر نظر بویر و رو تحصیل نمود. در سال 1829 میلادی فارغ التحصیل شده و وارد خدمت نظامی شد. در سال 1836 میلادی به مقام استاد جراحی عملی دانشکده پزشکی ارتش در وال - دو - گراس برگزیده شد. پنج سال بعد و پس از موفقیت در آزمون استخدامی (کنکور) به مقام استاد جراحی دانشکده پزشکی استراسبورگ رسید. وی نخستین گاستروستومی گزارش شده را انجام داد (1849 میلادی).

ژوزف مالگاینه (1865 - 1806 میلادی، Joseph Malgaigne) در شارم - سو - موز (Charme-Sur-Moselle) متولد شد. پدرش یک پزشک دهکده تنگدست بود و لذا مالگاینه مجبور بود جهت پرداخت هزینه‌های تحصیل خود در پاریس (1831 میلادی) به کسب درآمد نیز بپردازد. پس از مدت کوتاهی خدمت در لهستان در مقام جراح ارتش، در پاریس سکنی گزیده و پس از موفقیت در آزمون‌های رقابتی در مقام جراح اداره مرکزی (سنترال بورو Central Bureau) برگزیده شد (1835 میلادی). همزمان اجازه یافت تا در مدرسه فنی (اکول پراتیک Ecole Pratique) به تدریس آناتومی جراحی بپردازد. پس از مدت زمان کوتاهی مقامات متعددی در تمامی بیمارستان‌های پاریس از جمله بیمارستان شارتیه به وی اعطا گردید. در سال 1850 میلادی مالگاینه با موفقیت در کنکور صاحب کرسی جراحی عملی دانشکده پزشکی شد. اولین کتاب حائز اهمیت وی Manual De Médecine Operatoire (1834 میلادی) نام داشت که به زبان‌های عربی، انگلیسی، آلمانی و ایتالیایی ترجمه گردید و به فاصله کوتاهی پس از آن کتاب دو جلدی با عنوان: Traité D'Anatomie Chirurgicale Et De Chirurgie Experimentale (1838 میلادی) منتشر شد. مهمترین اثر تألیفی وی کتابی دو جلدی با عنوان: Traité Des Fractures Et Des Luxations (1855 - 1847 میلادی) بود که اطلسی (Atlas) نیز به پیوست داشته و در آن شکستگی عمودی و دو طرفه لگن (پلوئیس) توصیف شده بود. مالگاینه که از نظر تکنیک جراحی، استدی ماهر، مجرب و کارآمد بود، روش ترمیم لب شکری با استفاده از روش دو فلیپی (Two - Flap) را در سال 1844 میلادی توصیف نمود. وی از بزرگترین مورخین (تاریخ نگاران) جراحی نیز محسوب می‌شود و به ویرایش بهترین آثار پاره (Paré) همت گماشت. (1841 - 1840 میلادی) این آثار شامل مجموعه‌ای سه جلدی با عنوانين Histoire De La Chirurgie En-Occident Depuis De VI, Jusqu'au XVIIe Siecle, Et Histoire De La Vie Et Travaux D'Ambroise Paré (1840 میلادی) بود که در بردارنده تاریخ مفصلی از تاریخچه جراحی همراه با بیوگرافی استادانه آمبروا پاره بود. آمپتاسیون زیرتالوسی (ساب آستراگالار Subastragal Amputation) وسیله‌ای دارای دو سطح شیب دار جهت درمان شکستگی فمور، نوعی فتق در شیرخواران پیش از نزول بیضه، قلابی فلزی که بخش‌های فوقانی و تحتانی استخوان کشکک زانوی شکسته را گرفته و به هم نزدیک می‌سازد و سپس با استفاده از پیچ ثابت می‌شود، دررفتگی سر استخوان رادیوس زیر لیگامان حلقوی به نام مالگاینه موسوم می‌باشند.

آگوست نلاتون (1873 - 1807 میلادی، Auguste Nélaton) فرزند یک سرباز فرانسوی بود که در پاریس به دنیا آمده و در هتل دیو زیر نظر دپوئترین و در بیمارستان فاوندلینگ به تحصیل پرداخت (میلادی 1836). مدت کوتاهی پس از فارغ التحصیلی با موفقیت در کنکور اگرگاسیون مجوز تدریس اخذ نموده و در سال 1851 میلادی به مقام استاد جراحی دانشکده پزشکی پاریس رسید. سالیان متمادی در بیمارستان سنت لویی با مالگاینه همکار بود و در سال 1867 میلادی از مقام خود در آن بیمارستان استعفا داد. نلاتون از محبوبترین جراحان پاریس در زمان خود بوده و در زمینه مهارت‌های تشخیصی، تدریسی و تکنیکی بدون رقیب بود. آثار عمده منتشر شده او شامل مجموعه مفصل Eléments De Pathologie Chirurgicale (1854 - 1844 میلادی)، در پنج جلد و De L'Influence De La Position Dans Les Maladies Chirurgical (1851 میلادی) بودند. در سال 1852 میلادی نلاتون توصیفی کلاسیک از هماتول لگنی ارائه نمود. نام وی با کاتتر انعطاف پذیر از جنس لاستیک قرمز، پروبی با نوک چینی کاوش گلوله‌ها، نوعی شکستگی - دررفتگی (شکستگی - دررفتگی) که در آن استخوان تالوس در حد فاصل بین استخوان‌های درشت نی و نازک نی که فاصله وسیعی بین آنها ایجاد شده قرار می‌گیرد، خطی آناتومیک (تشریحی) که خار قدیمی فوقانی استخوان ایلیوم را به توبروزیتی ایسکیوم وصل می‌کند و تروکانتر بزرگتر استخوان را معمولاً روی این خط قرار می‌گیرند ولی در درفتگی‌های مفصل هیپ (ران) و یا شکستگی گردن استخوان ران، تروکانتر در بالای این خط قابل لمس می‌شوند. دسته‌ای از رشته‌های عضلانی حلقوی در دیودره رکتوم تقریباً حدود 4 - 3 اینچ بالای دهانه و توموری فیبرو یا سارکوم که بین صفاق و عضلات جدار شکم می‌گیرد، مرتبط می‌باشد.

تصویر 4- جراحی فک و صورت (ماکزیلوفاشیال)، برگرفته از رساله بورگری و ژاکوب *Bourgery and Jacob* موسوم به «رساله کامل تشریح بدن انسان مشتمل بر تصاویر جراحی پزشکی» (8 جلد، 1866-1867) (شرکت جریمی نورمن و همکاران)